

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

12. Insign. pietas filij in matrem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

laeuigarunt, quibus duas hinc inde, ut cuique cordi erat inscriptas sententias ad pectus gestabant quarum praecipue studio caperentur. Deum exempli causa pra omnibus dilige; ama proximum ut teipsum, coeterasque eiusdem pietatis: religiosos coegebant coetus apud Ioannem, Christianum in paucis egregium; aula iis dicata, picturis carebat, et quibus oblectamenti plus in oculos redit, quam utilitatis in animum. sed uestiebatur cartaceis tabulis eleganti, & grandi caractere, praecpta decalogi, & variarum officia virtutum repraesentantibus. Ac ne cui verbum excideret, loci reuerentia minus dignum, hac epigrapha Ioannes, supremas fores munierat. Hic nisi de Deo (fratres) non agitur, mundana seponite. Nihil habet tertia quam statueram narrare ad Christum conuersio, illustre per se, aut memorabile, praeter obsequium charitatis in matrem ita singulare, ut visus sit Deus ad filij salutem eius quanquam civilis non paruam duxisse rationem. Orbatus parente altero iuuenis in aetate, ingenij, ac studiorum primo vere, primum statuit (quod Sinæ execrantur) omni coniugio abstinere, ne vel studio vxoris deesset matri; vel foerum vxor ut vulgo fit, sperneret; multos celebs annos tenax propositi exegit, inter quos tam saeuus iactatus est casibus, ut laborioso tandem officio, nobilis, sed omnium egenus locaret manus ad alendam matrem. Quam cum etiam morbus septuagenaria lecto affigeret, tam constanter languentem, consolatione, subsidio, praesentia iuuat, vix ut vnquam domo esseret pede, victum interea muliebri opere, voluendo coram fuso illi patiter & sibi emeret. Sed molestam occupationem, quanquam filij optimi patientia leuiorem, excepit aliud eo acerbius, quod leniri remedio nequibat, congelauit post triennium anus exhausta senio, ut pannis calentibus subinde recreata; eodem mox frigore rigeret: inuenit tamen huic etiam malo solatium filius quod vel vnicum fuit, vel excogitare filij optimi sola erga matrem sollicita, & industria pietas valuit. Decumbat is a matris pedes, & applicitas aperto pectori eius plantas suo tandem natiuo calore, panorumque ac manuum complexu resouebat, quoad sensim depulso rigore indormiret. Sed facti laudem auxit longinquitas annos sex totos, & viginti durauit in eo filius, matremque hac sedulitate ad hunc annum perduxit, seculi huius vigesimum quintum, aetatis illius duodecentimum. Virum ergo tam utilis ad patientiam, & charitatem parentum documentis, Ludouicus quidam Neophytus, sed avidissimus salutis alienae, desiderio incendit, cognoscendi de Christo plura quam quae ipse summatim indicabat. Eo Sambiasum conuenit qui vsus indolis bonitate, facile peruenit quanto nobis deberet Dei conditoris, Redemptoris & Patris quam parentum amor pleris esse, paucisque scholis apprimè eruditum, baptizauit; quae ipse dum scriberet, matrem addebat parari ad baptismum, a centenaria aetatis proximè distantem. Contigere hoc biennio multa similia, quorum specimen dedisse sat habeo; strictiorem quoque in Cocincina bre-

12.
Insign. pietas filij in matrem.

uitatis modū seruaturis, etsi cum aliqua operariorum iniuria, sed coacta; ut quorum res sesquianno gesta, cuiuscumque sit culpa, petierint.

Huius Regni tres ad Austrum Prouincias curabat P. Buzomius, e statione Nuocmanensi, Quagninam, Pulocambim, Ranranam, qui ut erat strenuissimæ pariter, & felicissimæ operæ, Christianorum cæteribus omnia implebat, paruis numero, sed mox in alios propagandis, etiam ampliores, ex commentium vltro citroque consuetudine nascentes; quorum alioqui cuttando & sudando multitudini deinceps impatem, necessitas docuit, quo pacto deesset nemini. Delectum habuit antiquiorum inter Christianos, quos maturitas virtutis, & iudicij commendaret, formauitque accurata manu in Magistrōs, quibus vices suas securè crederet; iis quidem ut prima baptismum poscentibus traderent rudimenta; illis ut cogerent baptizatos, & in vsu virtutum pietatisque promouerent; quibusdam, Macao recentes operarios ex nostris linguæ, seripcionis, & rituum cognitione instruerent; tam copiosis accessionibus ad fidem, hic, & in Prouincia Cacia, corroborandis, & augendis, adiunt Macao P. Gabriel de Matos Prouinciæ Inspector, Antonius Fontes, Manuel Gonzalez, Gaspar Luigius, & Alexander Rhodius, qui iuncti veteribus operarios quindecim præstabant; vndecim Sacerdotes, quatuor Adiuutores, sed ad Catechesim expeditissimos; quibus alios Deus ex indigenis adiunxit, salutis animarum, suæque imprimis studio sic exercitatos, ut non minùs fidenter adhiberi possent quam si forent à puero nobiscum educati. Duo in iis fuere eximij. Alter nomine Petrus; Regis olim Consiliarius pari vir pietate, ac prudentia, nostrorum in linguæ peritia Magister, in diuinis discipulus, quibus illum Exercitia S. Ignatij sic altè imbuerant, ut de profano, & vitiiis dedito prorsus in alium fingerent. Secundus Manuël, ex Bonzio quondam, hoc est vita scelesto, exemplis peiori, doctrina dererrimo; tunc religiosus quantum fas laico, Christianus. Nam se paupertatis, & castimonie vinculis Deo obstrinxerat, & præstandæ, nostrorum Reçtori obedientie, quibus ad cumulum perfectæ charitatis votum addiderat, nulli se unquam labori parciturum, quem posse crederet ad promouendam Christi gloriam conferre. Ac Matos quidem, Cocincinensibus lingua illorum prodesse non valens Iaponiis se dedit penitus, qui urbem Faifum incolebant, ut qui linguam illorum in promptu haberet, diuque in Iaponia versatus; calleret optimè quibus essent potissimum iuandi, edificauit Faifi Christianis templum, nostris domum; sed his intentum curis; confixit ingens dolor, ex promulgato Nangafachi recens, post in cunctis Iaponiæ portibus edicto Imperatoris Xongunsamæ, quo prohibebantur exire regno Christiani, nisi publicè fidem eiurassent; qua edictione, minuebatur quotidie Christianitas Faifensis. Quod autem illas tam olim felices, nunc tam inopes diuinorum, Iaponiæ insulas S. Xaucius Societati colendas transmisisset, ex illa identidem esse aliqui penetrabant, opem miseris laturi, quam aliundè vndeuis des-

12.
Gesta in
Regn. Cocin-
cinæ Fracif-
cus Pulocā-
bim.